

Dinsdag 14 juni 2016, Hogeschool Van Hall Larenstein, Larensteinselaan 26a, Velp

Onder grote belangstelling heeft op 14 juni jl. de officiële start van het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving (KCNL) plaatsgevonden. Tijdens de middag zijn partners en overige geïnteresseerden en betrokkenen geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen van het KCNL. In aansluiting hierop is aan de hand van de projecten binnen de drie thema's van het KCNL: Ontwikkelen naar een duurzame stad, Ontwikkelen naar maatschappelijk natuurbeheer, en Integrale gebiedsontwikkeling met nieuwe functiecombinaties, met speciale aandacht voor natuur-inclusieve landbouw - in samenwerking met het Onderwijsvernieuwingprogramma Natuur en Leefomgeving - een seminar gehouden dat in het teken stond van kennisontwikkeling en –valorisatie in het Groene werkveld. Kennisontwikkeling en –valorisatie is en blijft terecht een belangrijk aandachtspunt in de projecten.

We kijken terug op een zeer geslaagde middag en voelen ons gesterkt om door te gaan op de ingeslagen weg. In de komende tijd zullen de Business Developers van het KCNL de leads uit het

speed daten verder oppakken en contact opnemen met de verschillende “eigenaren”. Getracht zal worden deze leads in onderlinge samenwerking verder te ontwikkelen tot een volwaardig projectvoorstel.

De officiële start van het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving is bijgewoond door ruim 80 deelnemers afkomstig uit het werkveld, de

publieke en private sector, onderwijs, onderzoek en maatschappelijke organisaties. De lijst van deelnemers is opgenomen in bijlage 1.

1. Officiële start van het Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving

Welkom en opening

De middag is geopend door Peter van Dongen, voorzitter van het College van Bestuur van Van Hall Larenstein en voorzitter van de Stuurgroep van het KCNL. Tijdens de welkomst- en openingswoorden nam Peter van Dongen de genodigden mee in een korte terugblik op de ontstaansgeschiedenis van het KCNL. Vanaf 2104 zijn de voorbereidingen voor het KCNL van start gegaan. In aansluiting op het toetsingsgesprek in september 2015 met de Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek, werd in het najaar van 2015 de goedkeuring van het Ministerie van Economische Zaken ontvangen. Vanaf 1 januari is het KCNL operationeel van start gegaan. Het KCNL is een unieke combinatie van Centre of Expertise (CoE) en Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV).

“Het KCNL is een knooppunt waar bedrijfsleven, maatschappelijke actoren, overheden en onderwijs op een stimulerende wijze en vanuit een duurzame visie, samenwerken aan innovaties en vakmanschap op het gebied van de inrichting en het beheer van de groene ruimte en leefomgeving”.

In aansluiting op de openingswoorden van Peter van Dongen, verrichtte Clemens Cornielje, Commissaris van de Koning in de provincie Gelderland, in samenwerking

met het studententeam Hydro Verde de handeling voor de officiële opening.

Presentatie van het KCNL en het Kernteam

Na een korte persoonlijke introductie, nam Evelyne van Dongen, Programmamanager van het KCNL de genodigden mee in de visie, doelen, thema's en ambities van het KCNL. In onderstaande box staat een samenvatting van haar presentatie.

Zoals op allerlei terreinen in de maatschappij, bevinden wij ons binnen het domein natuur en leefomgeving in een transitietijdperk met veranderende opgaven. Vanuit het programma van het KCNL, zullen wij hierop anticiperen.

Dit doen wij door binnen het domein natuur en leefomgeving te mikken op multidisciplinaire samenwerking met werkveld, overheid en kennisinstellingen vanuit ieders vak-expertise. Natuur in deze gaat over ecologie, groene ruimte en biodiversiteit. De leefomgeving in deze betreft het water, de ruimte voor recreatie, energieproductie, gezondheid, land- en tuinbouw en de stedelijke omgeving. Het business plan formuleert vier ambities. De eerste ambitie, het maken van cross-overs met de sectoren uit de leefomgeving sluiten aan bij de noodzaak tot samenwerking vanuit verschillende perspectieven en disciplines en de verrijking die hieruit voortkomt. De tweede ambitie, versnelde kennisontwikkeling en –valorisatie is nodig om antwoord te kunnen geven op de complexe vragen van nu. De derde ambitie, kennisontsluiting en kennisdelen vraagt coördinatie en verbinding, waarvoor het KCNL de infrastructuur biedt. Door kennisontsluiting en -deling kan doelmatigheid en effectiviteit in aanpak worden vergroot. De laatst geformuleerde ambitie, de onderwijsinnovatie, draagt bij aan een betere aansluiting tussen onderwijs en werkveld én zorgt voor aantrekkelijk onderwijs voor jongeren, de medewerkers van de toekomst. Wij zullen een bijdragen leveren aan de ontwikkeling van 'nieuwe groene banen'.

Binnen het KCNL worden innovatievraagstukken opgepakt, waarbij de vraagarticulatie uit het werkveld centraal staat!

Het KCNL richt zich op 3 thema's:

- Ontwikkeling naar een duurzame stad (o.a. klimaatbestendigheid, circulaire economie, nature-based solutions),
- Ontwikkeling naar maatschappelijk natuurbeheer (o.a. burgerparticipatie, natuur-inclusieve landbouw, nieuwe technologie in de groene ruimte),
- Integrale gebiedsontwikkeling en nieuwe functiecombinaties (o.a. building with nature, sociale innovatie en gebiedsontwikkeling en gezondheid/leefbaarheid).

Hierbij zal binnen de thema's accent worden gelegd op de vragen: "Wat kan groen bijdragen aan leefbaarheid, gezondheid, klimaatadaptatie, adaptief waterbeheer etc.?" ; "Hoe dit in balans te brengen met het vergroten van de veerkracht, of het voorkómen van verdere degradatie van het ecologisch systeem?"

In de afgelopen maanden is hard gewerkt om het bouwwerk vorm te geven. Website www.kcnl.nl en huisstijl en de meerjarenbegroting zijn ontwikkeld en neergezet. Het kernteam is geformeerd en enthousiast van start gegaan. Het bouwwerk staat; het programma kan gaan rollen!

Het KCNL zal zich positioneren als co-creator. Dit betekent dat het KCNL zich zal richten op geïntegreerde samenwerking met private en publieke partijen met de focus op innovatieve vraagstukken en vakmanschap. In deze publiek private samenwerking onderscheidt het KCNL als co-creator zich door de verbinding die zij maakt tussen het groene werkveld en kennisinstellingen op wetenschappelijk, Hbo en Mbo niveau. In de ontwikkeling en uitvoering van projecten zullen telkens de kritische vragen worden gesteld zoals: "Hoe kan het ecologisch systeem veerkrachtiger worden gemaakt?"; " Hoe kan samenwerking tussen de sectoren zorgen voor een toename van biodiversiteit?"; "Hoe, in geval van integrale gebiedsontwikkeling, kan het milieu én de omgeving op een duurzame wijze worden ontwikkeld?"

Hierbinnen bepalen de strategische partners waar de behoefte ligt. Een oproep wordt gedaan aan de partners om actief aan de slag te gaan en zich eigenaar te maken van hetgeen wij met elkaar gaan doen!

3

Het kernteam wordt gevormd door een zestal Business Developers en de Programmamanager. De Business Developers zijn de afgelopen drie maanden voortvarend aan de slag gegaan met het creëren en opstarten van projecten en het versterken van de brug tussen onderwijs en werkveld. De Business Developers presenteren zichzelf, de regio of het thema waaraan zij zijn verbonden en de regionale kennisagenda waarmee zij aan de slag gaan. In de toekomst zullen zij ervoor

zorgen dat de resultaten uit de projecten worden uitgedragen. Onderstaande tabel geeft het overzicht van de Business Developers, de regio's of thema's waarop zij zich focussen en de thema's waarop zij zich zullen gaan richten.

Naam	Regio	Agenda
Roos van Maanen (tevens werkzaam voor CAH Vilentum Hogeschool)	Thema Stadsecologie, stadsmetropool Amsterdam-Almere	Zij is betrokken bij projecten over klimaat-adaptieve steden, groen en gezondheid, biodiversiteit en dak- en gevelbegroening in de 21 ^e eeuw.
Pieter van der Werff (tevens werkzaam voor het Nordwin College)	Friesland, Groningen en Drenthe	Binnen het KCNL-thema Integrale gebiedsontwikkeling ontwikkelt hij projecten als Bûtefjild en Holwerd aan Zee. Binnen het thema Maatschappelijk natuurbeheer zullen living labs voor natuur-inclusieve landbouw worden opgezet. Operatie Steenbreek onderzoekt hoe infiltratie van regenwater in de stedelijke omgeving kan worden bevorderd.
Rosemarie Slobbe (tevens werkzaam voor het Clusius College)	Noord-Holland en Flevoland	Zij is momenteel bezig met de ontwikkeling van een project dat de perspectieven voor het veenweidegebied in combinatie met voedselproductie voor Amsterdam onderzoekt. Diverse projecten, waarin meewerken met de natuur centraal staat, zijn in ontwikkeling. Een laatste thema is de balans tussen natuur en recreatie.
Hans Hubers (tevens werkzaam voor Gebiedscoöperatie O-gen)	Gelderland en Overijssel	Op verzoek van partners in het Vechtdal wordt gewerkt aan een zgn. living lab om te komen tot een regionale kennisagenda. Ook in de Liemers is Hans actief met gebiedsprocessen. Leads zijn er met klimaat-actieve buurten in Arnhem en duurzaam bedrijventerrein Hessenpoort in Zwolle.
Karin van Beckhoven (tevens werkzaam voor Hogeschool Inholland)	Zeeland, Zuid-Holland en het Groene Hart	In de stadsmetropool Rotterdam-Den Haag-Delft ziet zij kansen voor cross-overs tussen Groen, Techniek en Gezondheid; Met de Groene Hart Academie heeft zij ruime ervaring opgedaan met een kenniswerkplaats.
Ger van Laak (tevens werkzaam voor het Citaverde College)	Noord-Brabant en Limburg	Noord-Limburg heeft een eigen problematiek als krimpregio, met achterstandswijken en gezondheidsvraagstukken. Voorts dienen zich projecten in het agrarisch landschap aan, bijv. intensieve veehouderij versus agrarisch natuurbeheer, zoals het lopende project "Samen voor bijen".

Markt over bestaande KCNL projecten en speed daten voor nieuwe projectideeën

In het vervolg van de middag is bewust gekozen voor een interactief programma waarbij direct gebruik is gemaakt van de denkracht en expertise van alle aanwezigen.

Dit deel van de middag begon met een markt, waarbij iedereen de mogelijkheid kreeg om zich,

onder het genot van een hapje en een drankje, te laten informeren over de lopende projecten. De projectleiders presenteerden aan statafels kort de inhoud en activiteiten van hun project, volgens de uniforme huisstijl van het KCNL. Tijdens deze netwerkmarkt ontstonden levendige gesprekken tussen deelnemers over kansen en mogelijkheden. De informatie over de projecten is terug te vinden op

de website van het KCNL: www.kcnl.nl.

5

Speed daten om relaties aan te gaan voor nieuwe projecten

In aansluiting op de markt werden alle deelnemers uitgenodigd om via speed dates, met elkaar

inspiratie op te doen voor nieuwe projecten. Hiertoe kozen deelnemers voor een van de drie thema's van het KCNL. De deelnemers gingen met veel enthousiasme met elkaar in gesprek over de uitdagingen die hen bezighouden en de samenwerking die hiervoor mogelijk is. Het speed daten was een mooie gelegenheid om op een andere manier met elkaar in gesprek te gaan. Uit de evaluatie bleek dat in sommige groepen al

concrete ideeën zijn ontstaan die direct verder kunnen worden uitgewerkt. De opbrengsten van dit speed daten krijgen een follow-up. Met de indiener van de uitdaging wordt contact opgenomen. De totale opbrengst van het speed daten kunt u vinden in bijlage 2.

2. Seminar Kennisontwikkeling en – valorisatie voor het Groene Werkveld

Aansluitend op de projectenmarkt en het speed daten werd nader ingezoomd op kennisontwikkelingen en –valorisatie voor het Groene Werkveld. Derk-Jan Stobbelaar, lector Duurzaam Landschapsbeheer en tevens projectleider van het Onderwijsvernieuwingsprogramma Natuur en Leefomgeving leidde het seminar “Kennisontwikkeling en -valorisatie voor het Groene Werkveld” in.

Derk-Jan Stobbelaar beschreef hoe in het KCNL kennisontwikkeling en kennisdoorstroming hand in hand gaan. Dit loopt via de lerende netwerken waarbij iedere partij zijn kennis inbrengt en waarbij nieuwe kennis ontstaat door deze aan bestaande typen kennis te verbinden. Het Onderwijs

Vernieuwingsprogramma ondersteunt deze noodzakelijke verbetering van kennisdoorstroming in het groene onderwijs en tussen het groene onderwijs en het werkveld. Tijdens de presentatie werd een overzicht gepresenteerd dat inzicht geeft in de stromen van kennis en de mogelijke blokkades die daarbij kunnen optreden. Opbrengsten uit eerdere onderzoeken en evaluaties naar kennisdoorstroming geven richting voor het verbeteren van de kennisdoorstroming. Het KCNL kan het

uitvoeren van toegepast onderzoek stimuleren en faciliteren (leren door doen). Gebleken is dat toegepast onderzoek een goede manier is om methodische en vakinhoudelijke kennis te laten stromen.

Ervaring met kennisdoorstroming uit de projecten

Om met elkaar te leren hoe de kennisdoorstroming te verbeteren, werden vervolgens de ervaringen met kennisdoorstroming vanuit drie projecten die lopen bij het KCNL met als onderwerp natuur-inclusieve landbouw, gedeeld.

Ervaringen in het Project Weidevogels, werden gepresenteerd door Pieter van de Werff. Dit project richt zich op kennis en innovatie van verdienmodellen voor de agrarische sector. Een van de opbrengsten in dit project is het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal.

Het project “Samen voor de bijen”, werd toegelicht door Ton van Hoof. Doordat in dit project de samenwerking tussen onderwijs en werkveld centraal staat, komt nieuwe kennis op praktisch niveau beschikbaar voor onderwijs en voor medewerkers op uitvoerend niveau. Het project laat zien dat, door deze samenwerking, mogelijke maatregelen om de biodiversiteit te versterken ten gunste van insecten sneller worden opgepakt en beter worden uitgevoerd.

Het project “Boeren zorgen natuurlijk voor schoon water” werd toegelicht door Wilfred Hilbers. In het project werken de Bestuursdienst Ommen-Hardenberg, Landschap Overijssel, Waterschap Vechtstromen en Stichting Vitaal Platteland Hardenberg Hogeschool VHL en Groene Welle samen.

Op basis van deze ervaringen zagen we dat soms de kennisdoorstroming niet op gang komt, doordat mensen niet willen dat kennis gaat stromen, omdat vernieuwing voor hun niet wenselijk is. Dit speelt bijvoorbeeld bij natuur-inclusieve landbouw een rol. Het gevolg is dat studenten in hun opleiding niet het brede pallet van kennis krijgen aangeboden. Het alternatief van natuur-inclusieve landbouw blijft hierdoor onbekend en als gevolg onbemind. De vraag is dus of alleen kennis moet gaan stromen, of dat ook houdingsaspecten en vaardigheden ontbreken die noodzakelijk zijn om de transitie naar natuur-inclusief handelen te realiseren?!

Missen we kennis, attitude of skills?

De lezing van praktisch filosoof en docent Gilbert Leistra sloot prachtig aan bij de hiervoor beschreven observaties. In zijn lezing wierp Gilbert Leistra de vraag op: “Als we streven naar kennistransitie, welke competenties zijn hiervoor nodig en moeten dus ontwikkeld worden?” Onder het mom van “Ik heb geen antwoorden maar ik kan wel vragen stellen” stimuleerde hij de aanwezigen om te reflecteren op zichzelf, op de behoeften vanuit de samenleving en op de competenties die je nodig hebt om aan de slag te gaan.

Met voorbeelden uit de klassieke oudheid vroeg Gilbert zich hardop af of wij soms lijden aan agorafobie (pleinvrees). “De dingen die we moeten leren voordat we ze kunnen doen, leren we door ze te doen.” Missen we kennis, attitude of skills? Ook deze vraag werd niet door Gilbert beantwoord, maar hij lichtte wel een tipje van de sluier op: Als het gaat over de (kennis)transitie, dan hebben we het met name over kennis, maar het wordt tijd dat we ons ook gaan richten op vaardigheden en houdingsaspecten die daarvoor nodig zijn.

7

De belangrijkste conclusie op grond van deze sessie mag zijn dat om transitie te realiseren naast aandacht voor kennis, ook houdingsaspecten en vaardigheden bij docent-onderzoekers, studenten en werkveldpartijen moeten worden meegenomen.

Debat met de zaal

In het samenkomende en afsluitende onderdeel van de dag, blikte Derk-Jan Stobbelaar terug op de projecten die waren gepresenteerd, op de bijdrage vanuit de projecten aan kennisdoorstroming, op

de obstakels die zich hierbij voor kunnen doen, de competenties die nodig zijn en de kansen die er voor partners liggen om succesvol te kunnen zijn. Daarna werd de zaal uitgenodigd om te reageren op de onderwerpen die deze middag aan bod zijn gekomen. Er ontstond een levendige discussie waarbij vragen werden opgepakt en doorgespeeld. Bijv. “Er is te weinig werkveld.” “Hoe denk je dat te gaan veranderen?”

De opbrengst van dit deel van het seminar Kennisontwikkeling en –valorisatie in het Groene Werkveld laat zich als volgt samenvatten:

1. Ook al zijn werkveldpartijen nauw betrokken bij het KCNL en zijn ze vertegenwoordigd in alle projecten van het KCNL, zij blijven onderbelicht op een bijeenkomst als vandaag. Bij volgende bijeenkomsten zou het werkveld nog nadrukkelijker een plaats moeten krijgen, niet alleen qua vertegenwoordiging maar ook inhoudelijk.
2. Andere partijen dan alleen de groene partijen zijn nodig voor het ontwikkelen van niet-alledaagse oplossingen. Daar moet het kenniscentrum ook nadrukkelijk oog voor hebben. Maak cross-overs met andere sectoren!
3. De partijen (werkveld en scholen) kunnen via het KCNL van elkaar leren hoe ze kennisdoorstroming en praktijkgericht onderzoek vormgeven. De ene school heeft bijvoorbeeld studentinzet beter geregeld dan de andere, sommige scholen hebben al meer programma's gemaakt voor hun onderzoek terwijl het bij andere nog meer versnipperd is.

De middag werd afgesloten met het bedanken van alle aanwezigen voor hun actieve bijdrage aan de discussie en nodigde allen uit om onder het genot van een hapje en een drankje nog even verder te praten.

Bijlage 1: Deelnemerslijst

Assendorp	Dan	Van Hall Larenstein	dan.assendorp@hvhl.nl
Bebelaar	Jan	Nordwin College	j.bebelaar@nordwincollege.nl
Beckhoven	Karin van	Hogeschool Inholland	karin.vanbeckhoven@kcnl.nl
Boer	Klaas	Groene Tafel	k.boer@wellant.n
Boertje	Ronald	Van Hall Larenstein	ronald.boertje@hvhl.nl
Boetzkes	Pieter	Wageningen UR	pieter.boetzkes@wur.nl
Bos	Jeroen	HAS Kennistransfer	j.bos@has.nl
Bos	Albert		albert.bos@hetnet.nl
Brouwers	Elisabeth	Helicon Opleidingen	e.brouwers@helicon.nl
Bruin	Arno de	Bureau De Uil	ArnodeBruin@DeUil.nl
Bruin	Jilske de	Wageningen Universiteit - Leerstoelgroep Bos- en Natuurbeleid	jilske.debruin@wur.nl
Caspers	Brecht	Van Hall Larenstein	brecht.caspers@hvhl.nl
Christophe	Ans	Citaverde college	a.christophe@citaverde.nl
Clazing	Conny	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland/ EZ	conny.clazing@rvo.nl
Cox	Maaïke	CAH Vilentum Almere	m.cox@cahvilentum.nl
Diemont	Rosa	Van Hall Larenstein	rosa.diemont@hvhl.nl
Dijkman	Edo	HAS Hogeschool	e.dijkman@has.nl
Dijkshoorn- Dekker	Marijke	LEI Wageningen UR	Marijke.dijkshoorn@wur.nl
Dongen	Evelyne van	KCNL	evelyne.vandongen@kcnl.nl
Dooren	Noël van	Van Hall Larenstein	noel.vandooren@hvhl.nl
Du Fijan	Ingeborg	Natuurplezier	idufijan@hotmail.com
Epema	Gerrit	Wageningen University & Research	gerrit.epema@wur.nl
Erhart	Fokko	FREE Nature	fokko.erhart@freenature.nl
Eweg	Rik	Van Hall Larenstein	rik.eweg@hvhl.nl
Florijn	Otto	Wellant College	opj.florijn@wellant.nl
Giessen	Susan v.d.	Van Hall Larenstein	susan.vandergiessen@hvhl.nl
Grimberg	Gerard	Ministerie van Economische Zaken	g.t.m.grimberg@minez.nl
Harrewijn	Peter	Citaverde College	p.harrewijn@citaverde.nl
Heerema	Arjen	Van Hall Larenstein / CoE Agrodier	arjen.heerema@hvhl.nl
Hekman- Kamerling	Heidi	Wellantcollege	hk.hekman@wellant.nl
Hengeveld	Frida		hengeveld@groenewelle.nl
Heuveln	Elize van	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen/ CMV	Elize.vanheuveln@han.nl

Hijink	Martin		m.hijink2@kpnplanet.nl
Hilbers	Dirk		info@crossbillguides.nl
Hilbers	Wilfred	Buro Stad en Land b.v.	wilfred@burostadenland.nl
Hoekstra	Ytje	Nordwin College	y.hoekstra@nordwincollege.nl
Holt	Henk ten	Bureau ZET	h.tenholt@bureauzet.nl
Hoof	Ton van	Citaverde College	a.vanhoof@hetnet.nl
Houterman	Joep	Aeres	j.houterman@aeres.nl
Jong	Klaas de	Natuurmonumenten	k.dejong@natuurmonumenten.nl
Jonge	Saskia de	Staatsbosbeheer	s.jonge@staatsbosbeheer.nl
Kalkhoven	Arthur	Knooppunt Innovatief Groen	ArthurKalkhoven@live.nl
Kalverkamp	Just	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	just.kalverkamp@rvo.nl
Kempers-Toonk	Willy	Gemeente Bronckhorst	w.kempers@bronckhorst.nl
Klaauw	Ted v.d.	Hogeschool Inholland	ted.vanderklaauw@inholland.nl
Kooy	Walter	SCAN	walterkooy@multibit.nl
Koppens	Willy	Helicon	w.koppens@helicon.nl
Korpel	Luuc	Staatsbosbeheer	l.korpel@staatsbosbeheer.nl
Kuijk	Margreet van	Van Hall Larenstein	margreet.vankuijk@hvhl.nl
Kunen	Elke	HAS Hogeschool	e.kunen@has.nl
Lagerweij	Jan Willem	Collectief Veluwe	j.w.lagerweij@hetnet.nl
Le Rutte	Rob	Mens & Landschap/ BIJ12	lerutte@home.nl
Leyequien	Euridice	Van Hall Larenstein	euridice.leyequienabarca@hvhl.nl
Linde	Daan v.d.	Van Hall Larenstein	daan.vanderlinde@hvhl.nl
Manhoudt	Astrid	BoerenNatuur.nl	astrid.manhoudt@hvhl.nl
Mantje	H.	Terra MBO	h.mantje@terra.nl
Meegen	Jos van	Stoas Wageningen, Vilentum Hogeschool	j.van.meegen@stoasvilentum.nl
Meer	Peter v.d.	Van Hall Larenstein	peter.vandermeer@hvhl.nl
Meijer	José	Van Hall Larenstein	josé.meijer@hvhl.nl
Meijer-ten Cate	Mirjam	Terra MBO	m.meijer02@terra.nl
Meter	Jac.	Nationaal Groenfonds	jac.meter@nationaalgroenfonds.nl
Migchels	Gerard	Wageningen UR	Gerard.Migchels@wur.nl
Moonen	Ben	BSNC	b.moonen@bsnc.nl
Mull	Ben ter	Van Hall Larenstein	ben.termull@hvhl.nl
Nuvelstijn	Patrick	Natuurmonumenten	p.nuvelstijn@natuurmonumenten.nl
Oosten	Gerard van	Hogeschool Inholland	gerard.vanoosten@inholland.nl
Oosterhof	Geartsje	Van Hall Larenstein	geartsje.oosterhof@hvhl.nl
Os	Linda van	Wageningen University	linda.vanos@wur.nl
Paulssen	Jos	Terra	j.paulssen@terra.nl
Pouwels	Michiel	CUMELA Nederland	mpouwels@cumela.nl

Reenen	Wim van	Clusius College	w.vanreenen@clusius.nl
Reuver	Ellen	Ministerie EZ, directie Natuur & Biodiversiteit	p.j.h.m.reuver@minez.nl
Roemaat	Jos	SCAN	info@scan-collectieven.nl
Roosmalen	Rob van	HAS Hogeschool	r.vanroosmalen@has.nl
Rozen	Egbert	Branchevereniging VHG	f.van.dijk@vhg.org
Santegoets	Judith	Van Hall Larenstein	judith.santegoets@hvhl.nl
Santen	Gerard van	Gebiedcoöperatie O-gen	g.santen@o-gen.nl
Schrauwen-van der Geer	Jenny	Hogeschool Inholland	jenny.schrauwen@inholland.nl
Schuler	Yvon	Groenhorst College Velp	y.schuler@groenhorst.nl
Schulte	Ben	Van Hall Larenstein	ben.schulte@hvhl.nl
Slijkhuis	Jimmie	Van Hall Larenstein/ KCNL	Jimmie.slijkhuis@hvhl.nl
Slikke	Wout v.d.	Landschap en Erfgoed Zuid-Holland	w.vanderslikke@landschaperfgoedzh.nl
Slobbe	Rosemarie	Clusius College / KCNL	r.slobbe@kcnl.nl
Smit	Hanno	AOC-OOST MBO Doetinchem	hsmmit@aoc-oost.nl
Smits	Toine	KUN / Van Hall Larenstein	toine.smits@vhl.nl
Soer	Eric	Groenhorst	e.soer@groenhorst.nl
Spijkerboer	Jacolien	Groenhorst	j.spijkerboer@groenhorst.nl
Starmans	Steven	Van Hall Larenstein	steven.starmans@hvhl.nl
Straver	Gerard	Wageningen UR, Wetenschapswinkel	gerard.straver@wur.nl
Tromp	Marie	Groenhorst Almere	m.tromp@groenhorst.nl
Valk	Jan v.d.	Van Hall Larenstein	jan.vandervalk@hvhl.nl
Velter	Miriam	Nordwin College	m.velter@nordwincollege.nl
Verdurmen	Edwin	CASA	edwin@casa-arnhem.nl
Vermeulen	Annette	Onderwijs Vernieuwings Programma (OVP)	annette.vermeulen@inholland.nl
Vijn	Marcel	LTO Noord	m.vijn@ltonoord.nl
Vogelzang	Theo	LEI Wageningen UR	theo.vogelzang@wur.nl
Werff	Pieter v.d.	Nordwin College / KCNL	p.vanderwerff@kcnl.nl
Weyde	Christa v.d.	Van Hall Larenstein	christa.vanderweyde@hvhl.nl
Wiersinga	Wim	VBNE	w.wiersinga@vbne.nl
Wijk	Ans van	Staatsbosbeheer	a.wijk@staatsbosbeheer.nl
Wintermans	Jos	Van Hall Larenstein	jos.wintermans@hvhl.nl
Ziekman	Christine	Helicon MBO Velp	c.ziekman@helicon.nl
Zwan	Wim v.d.	De Regio Leergroep	authentiekleren@zeelandnet.nl

Bijlage 2: Opbrengst van de speed-dates

Rood – Ontwikkelen naar een duurzame stad

Nr.	Probleemeigenaar	Wat is jouw uitdaging?	Titel project	Locatie van het project	Welke partijen kunnen bijdragen
1	Arno de Bruin – Bureau De Uil	Hoe blijft het groene onderwijs voorop lopen bij de transitie naar een duurzame stad?	Transitie in stad en onderwijs	Almere	Gemeente Almere Groenhorst HVHL KCNL Bureau De Uil
2	Edwin Verdurmen – CASA	Het maken van een doordacht ontwerp voor biodiversiteit van de stad; een leefbare omgeving voor mens, plant en dier	Ecologische Hoog Structuur	Arnhem + Amsterdam	Gebouweigenaren Gemeenten Sociale ondernemers Corporaties (Landschaps-)architecten
3	Noël van Dooren - HVHL	Concrete vraag vanuit de gemeente Culemborg	Beheer en benutting van oogst in de openbare ruimte	Culemborg en evt. meer plaatsen waar dit speelt	Nordwin College - Miriam Velter AOC Oost - Hanno Smit Groenhorst Velp - Eric Soer

Groen – Ontwikkelen naar maatschappelijk natuurbeheer

Nr.	Probleemeigenaar	Wat is jouw uitdaging?	Titel project	Locatie van het project	Welke partijen kunnen bijdragen
1	Rosemarie Slobbe – Clusius College/KCNL	Gebrek aan kennis binnen het onderwijs op het gebied van natuur-inclusieve landbouw	Natuur-inclusieve landbouw in alle curricula	Nationaal	SCAN – Walter Kooy RVO – Just Kalverkamp LEI – Theo Vogelzang Inholland – Jenny Schrauwen
2	Ans van Wijk – Staatsbosbeheer	Programma om bewustzijn bij verschillende stakeholders t.a.v. biobased economy te bevorderen d.m.v. cross-overs	Biobased in de Drentse Aa	Drentse Aa	Landschap Erfgoed Zuid-Holland - Wout v/d Slikke Ministerie EZ - Gerard Grimberg Groene Welle - Frida Hengeveld
3	Astrid Manhoudt – BoerenNatuur	Verbetering van het gebruik van ontwormingsmiddelen in relatie tot weidevogelbeheer	Effect van ontwormingsmiddelen op weidevogels		Dirk Hilbers Buro Stad & Land - Wilfred Hilbers Citaverde - Ton van Hoof Staatsbosbeheer - Saskia de Jonge
4	Yvon Schuler – Groenhorst	(Vrijwillige) boswachters brengen praktijkkennis en ervaring in de opleiding van MBO/HBO groene studenten	Boswachters in de klas		Citaverde - Peter Harrewijn Natuurmonumenten - Klaas de Jong Mens & Landschap - Rob le Rutte VBNE - Wim Wiersinga HAS Den Bosch - Elke Kunen

Blauw – Integrale gebiedsontwikkeling en nieuwe functiecombinaties

Nr.	Probleemeigenaar	Wat is jouw uitdaging?	Titel project	Locatie van het project	Welke partijen kunnen bijdragen
1	Collectief NO Twente	Gebiedsproces Losser rond Natura 2000, landbouw, burger, toekomstboer	De sociaal-culturele dimensie in gebiedsprocessen rond Natura 2000 gebieden	Diverse regio's in O-Z-N Nederland	Terra Groene Welle AOC Oost Recreatieondernemers Vereniging voor Natuurboeren Heidemaatschappij
2	Jac. Meeter - Nat. Groenfonds	Behoefte aan koppeling tussen gebied en onderwijs op vraagstukken als bijv. krimp en planologie	Gebiedssamenwerking en jongeren		Gebiedspartijen KCNL – Pieter v/d Werff HVHL - Daan v/d Linde Terra - Jos Paulssen Helicon - Willy Koppens
3	VNG, Provincies krimpgebieden	Mensen opleiden rondom integrale gebiedsontwikkeling in krimpgebieden	“Gekrompen wol is vilt”: Krimp als verdienmodel	Krimpgebieden	
4	Rob van Roosmalen – HAS Den Bosch	Functie/combinatie zonnevelden	Zonnevelden en andere teelten		Michiel Pouwels – CUMELA HVHL - Rik Eweg Ministerie EZ - Ellen Reuver
5	Geartsje Oosterhof - HVHL	Omschakeling boeren + voedselbossen vanuit bedrijfskundig oogpunt	Omschakelen boeren + voedselbossen		HAS - Rob van Roosmalen Michiel Pouwels - CUMELA Ministerie EZ - Ellen Reuver
6	Michiel Pouwels - CUMELA	Hoe krijgen we bodemkennis van school naar erf?	Bodemkennis van school naar erf		HAS - Rob van Roosmalen HVHL - Geartsje Oosterhof HVHL - Rik Eweg Ministerie EZ - Ellen Reuver